



Jón Helgason

30.6.1899-19.1.1986

Af Gillian Fellows-Jensen

En sommereftermiddag i 1957 blev arbejdsfreden på den arnamagnæanske håndskriftsamling i Universitetsbiblioteket i Fiolstræde forstyrret – som så mange gange både før og senere – af en turist, der gerne ville se de islandske håndskrifter. Jón Helgason og hans amanuensis Agnete Loth tog venligt imod. Uden synlige tegn på irritation viste de et udvalg af samlingens klenodier frem, sammen med nogle ulæselige håndskriftfragmenter, der havde lidt den skæbne at blive genbrugt som indlæg i utætte sko eller som snitmønster til en barnetrøje. Det var en uforglemmelig oplevelse for mig, som ung student fra London, at møde den store islandske forsker i den samling, han havde været forstander for gennem tredive år. Her i levende live stod Árni Magnússons nærmest legendariske arvtager.

Jón Helgason blev født den 30. juni 1899 på gården Rauðsgil i Borgarfjörður i Island som søn af Helgi Sigurðsson og Valgerður Jónsdóttir. Jón talte tit om livet på landet på Island. Som dreng havde han lært en kunst, han var stolt af, og som han mente, ingen af hans københavnske profesorkolleger kunne gøre ham efter: han havde lært at malke får. Man fik dog alligevel en mistanke om, at bondelivet ikke rigtigt havde været noget for ham. Han har fortalt, at en artikel skrevet af filosofen Guðmundur Finnbogason om 'aktskrivning', det vil sige arbejde, som man søger at slippe så billigt fra som muligt, var hans åndelige føde hele sommeren 1915, mens han trent og ubehændigt slog hø med en sløv le.

Jóns far døde, da drengen var knap 10 år gammel, og familien flyttede fra gården til Hafnarfjörður, lidt syd for Reykjavík. Efter at have taget studentereksamen i Reykjavík i 1916, sejlede Jón om efteråret til Danmark for at studere nordisk filologi ved Københavns Universitet.

For Jón Helgason betød universitetsstudierne en måske smertefuld anerkendelse af visse provinsielle aspekter ved islandsk kultur eller åndsliv. I København åbnede de internationale horisonter sig for ham og han

har beskrevet, hvordan han først da opdagede, at heltene i Eddadigtene tilhørte en fællesgermansk fortid, og at de ikke stammede fra den fjerne nordlige egn, hvor deres bedrifter var blevet besunget så gribende. Han måtte da erkende, at de kulturelle strømninger i århundreder havde haft retning fra syd mod nord. Erkendelsen svækkede selvfølgelig ikke hans kærlighed til og respekt for det islandske sprog og for islandsk kultur.

Allerede i 1917 blev Jón Helgason inddraget i et større forskningsprojekt. Den norske historiker O. A. Johnsen havde planlagt en udgave af den store saga om Olaf den hellige med udnyttelse af alle håndskrifter. Da professor Johnsen ikke kunne afse tid til den nødvendige kollationering, rådførte han sig med professor Finnur Jónsson i København, og Finnur gjorde den norske professor opmærksom på Jón Helgason, hvem han gav sin bedste anbefaling for dygtighed og pålidelighed. I indledningen til udgaven beskriver professor O. A. Johnsen indgående, hvordan Jón Helgason fattede interesse for opgaven og hurtigt demonstrerede, at han havde både et godt greb om kollationeringen og evnen til at læse de gamle håndskrifter med sikkerhed. Efterhånden gled mere og mere af udgivelsesarbejdet over på Jóns hænder og i begyndelsen af 1921 blev han udnævnt til medudgiver af værket – endnu før han var blevet magister. Arbejdet med Olafs saga skulle fortsætte mange år endnu, for udgaven udkom hæftevis i årene 1930-41. Den blev et imponerende monument over den unge Jón Helgasons arbejdsevne. Teksten med varianter fylder over 800 sider og udgivelsen har krævet tålmodighed og udholdenhed langt ud over det sædvanlige. Det er svært at forestille sig, hvordan Jón har kunnet klare også dette arbejde, ved siden af hans mange andre publikationer fra disse år.

Han tog magistergraden i 1923, og samme år blev han gift med Þórunn Björnsdóttir. I 1924 publicerede han en kritisk udgave af *Heiðreks saga*, og i 1926 blev han dr.phil. ved universitetet i Reykjavík på en afhandling om Jón Ólafsson frá Grunnavíks liv og skrifter. Afhandlingen har været af stor betydning for udforskning af de islandske håndskrifers historie. Vinteren 1926-27 tilbragte Jón i Oslo, hvor han underviste i nordisk filologi og fortsatte sine studier i Olafs saga. Han blev derfra kaldet til København for at overtage posten som forstander for den arnamagnæanske håndskriftsamling og sekretær for den arnamagnæanske kommission. To år senere blev han udnævnt til professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns Universitet. Medlemmerne af udvalget, der bedømte ansøgningerne til professorstillingen, havde åbenbart følt sig en smule beklemt over hans unge alder. De undgik i hvert fald at nævne tallet 29 i

deres indstilling ved at skrive at Jón var 'henved 30 Aar gammel'. De var dog enige om at prise hans videnskabelige virksomhed meget højt.

I 1929 udgav Jón en dybtgående afhandling om sproget i den første islandske oversættelse af Det nye Testamente, foretaget i 1540 af Oddur Gottskálksson. Allerede i sine tidlige studieår var Jón blevet grebet af sproget i oversættelsen, og hans overbevisning om dens betydning for islandsk sproghistorie drev ham til indgående studier af denne første trykte bog på islandsk.

I det næste tiår fulgte flere vigtige bøger om forskellige aspekter af islandsk kultur: i 1934 en norrøn litteraturhistorie, i 1935 en kommenteret udgave af den store romantiske digter Bjarni Thorarensens digte, 1936-38 en udgave af islandske digte fra senmiddelalderen, i 1938 det første hæfte af en udgave af sagaerne om de islandske biskopper, samt en række mindre afhandlinger og artikler om islandske og færøske emner.

Kort før udbruddet af anden verdenskrig lykkedes det Jón Helgason at skaffe en statsbevilling til udgivelsen af serien *Bibliotheca Arnarnagæana*, som skulle bestå af monografier og artikelsamlinger med tilknytning til de arnamagnæanske håndskrifter. Jón Helgason var hovedredaktør, og det første bind, en udgave af Hátalykill enn forni ved Jón Helgason og Anne Holtsmark, udkom i 1941. Senere blev Jón hovedredaktør af andre serier. Tre af disse omfattede faksimileudgaver af islandske håndskrifter: *Corpus Codicum Islandicorum* (1949-56), *Manuscripta Islandica* (1954-66) og *Early Icelandic Manuscripts in Facsimile* (1958-). I 1956 fik Jón Helgason de nødvendige bevillinger til udgivelsen af serien *Editiones Arnarnagæanæ*, der skulle omfatte kritiske udgaver af tekster, der var overleverede i håndskrifterne i den arnamagnæanske samling og i samlinger andetsteds i verden. Jón tog sine pligter som hovedredaktør yderst alvorligt, og der er næppe eet af de ca. 90 bind i de fire serier, som ikke bærer præg af hans medvirken. Han fungerede også som redaktør af tidsskrifterne *Arkiv för nordisk filologi* fra 1934, *Acta Philologica Scandinavica* fra 1935-73, *Suml: Årsbok för vis- och folkmusikforskning* fra 1976, samt af en serie tekster for modersmålsstuderende ved de nordiske universiteter, der udkom under titlen *Nordisk Filologi A.* fra 1950.

Da Árni Magnússon i 1729 testamenterede det meste af sin formue samt sine samlinger af både trykte bøger og håndskrifter til Københavns Universitet, så at hans livsværk kunne bevares og fortsættes, var Københavns Universitet også Islands universitet. Det var derfor ikke unaturligt, at islændingene efter ophævelsen af personalunionen mellem Island og Danmark i 1944 ville fremsætte et ønske over for Danmark om afleve-

ring til Island af de islandske håndskrifter i den arnamagnæanske samling og Det kongelige Bibliotek. Der var mange betænkeligheder fra dansk side ved en sådan udlevering og megen diskussion i medierne. Jón Helgason tog ikke stor del i diskussionen men i et indlæg i *Politiken* i 1950 påpegede han, at de fleste af de udgaver af tekster, indeholdt i håndskrifter i den arnamagnæanske samling, som hidtil var udkommet, var udført af islændinge, og at udgivelsesarbejdet havde været vanskeliggjort af mangel på både arbejdskraft og penge. Derfor foreslog han oprettelsen af et institut til studier og udgivelse af håndskrifter med fastlønnede videnskabelige medarbejdere og tilstrækkelige bevillinger til publikation. Uanset hvordan man stiller sig til udleveringen af håndskrifterne, kan man ikke være andet end tilfreds med to af resultaterne af halvtredsernes hidsige debat. Den 1. april 1956 blev den arnamagnæanske samling i København omdannet til Det arnamagnæanske institut under Københavns Universitet og i 1962 vedtog det islandske Alting en lov der indebar oprettelsen af et institut for islandske studier og udgivervirksomhed – Handritastofnun Íslands i Reykjavík. Det arnamagnæanske institut i København fik tildelt særlig indrettede lokaler i Proviantgården, tæt ved Det kongelige Bibliotek, samt bevillinger til forskningsassistance, affotografering og konservering af håndskrifterne og køb af bøger og af fotografier af håndskrifter i udenlandske samlinger. Som det allervigtigste blev der oprettet et antal amanuensisstillinger ved instituttet. Indflytningen i de nye lokaler fandt sted den 15. oktober 1957. Ifølge en lov vedtaget i Folketinget den 26. maj 1965 skulle en del af de islandske håndskrifter afleveres til Island efter affotografering og, om nødvendigt, konservering. Takket være fotografierne af de afleverede håndskrifter har forskningen kunnet fortsætte uforstyrret i København, samtidigt med at forskningsaktiviteten i Reykjavík er vokset støt. Samtlige videnskabelige medarbejdere ved de to håndskriftinstitutter er direkte eller indirekte elever af Jón Helgason.

Anerkendelse af Jón Helgasons indsats for islandsk sprog og kultur har det aldrig skortet på. Han blev medlem af Vísindafélag Íslendinga i Reykjavík i 1930, af Vetenskaps societeten i Lund i 1938, af Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo i 1946, af Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab i 1954, af Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien i 1956, af Vetenskaps societeten i Uppsala i 1957, af Gustav Adolfs Akademien i 1960, og æresmedlem af Hið íslenska bókmenntafélag i 1951. Han var æresdoktor ved universiteterne i Oslo, Lund og København og dr. litt. Islandicarum ved universitetet i Reykjavík.

Det er først og fremmest som tekstudgiver, at Jón Helgason vil blive husket blandt nordiske filologer over hele verden. Hans indsats på det felt var banebrydende og den står i klar modsætning til den gamle traditions afvisning af papirhåndskrifter som stort set værdiløse. Han beskrev selv sit arbejde som det at sammenligne håndskrifter, finde ud af, hvad der er den originale tekst, og følge værkets historie. Det kan lyde enkelt, men opgaven er meget omstændelig. Det kræver tid, tålmodighed og udholdenhed og det er umuligt at skyde genveje til målet. Jón Helgason krævede, at samtlige håndskrifter af en tekst fra de ældste pergamenthåndskrifter til de yngste papirhåndskrifter skulle undersøges og deres plads i stemmaet så vidt muligt fastslås, før en kritisk udgave kunne se dagens lys. Han understregede, at et ungt papirhåndskrift muligvis kunne være en afskrift af et forsvundet håndskrift hvis tekst kunne vise sig at være ældre og mere original end teksten i nogle af de ældre overleverede håndskrifter. Jóns metoder har dannet skole og følges nu overalt, hvor der forskes i islandske tekster.

Jón Helgason var tilhænger af arbejdsdeling og mente, at håndskriftforskere skulle koncentrere sig om at etablere teksten og overlade til andre forskere at studere tekstens sprog og litterære forbindelser. Selvom han ikke følte, at sådanne studier hørte hjemme i en kritisk udgave, beskæftigede han sig meget med de pågældende emner i tidens løb. Det islandske sprogs udvikling havde interesseret ham lige fra hans første studieår. Jóns syn på sproget var konservativt, hvad han selv erkendte. Mens tidligere forskere havde lovprist Oddur Gottskálkssons sprog, kritiserede Jón det som urent, fordi Oddur benyttede sig kritikløst af fremmedord. En artikel tilegnet den færøske forsker Christian Matras gav han titlen 'Þriðju íhaldskar!' (En tredje konservativ) med sigte til en islandsk digter fra det 14. århundrede som tilsyneladende var ked af, at forskellen mellem omlyden af langt *a* og omlyden af langt *o* var ved at blive udvisket, og som så kunne regnes som forbundsfælle med Matras og Jón selv, som begge strittede indædt imod deres respektive sprogs fordærvelse både indholdsmæssigt og udtalemæssigt. Jón var stærkt kritisk med hensyn til yngre islandske kollegers sprog, både talt og skrevet, og jeg fik indtryk af, at det var ikke uden en vis nervøsitet, at de talte med ham eller bad ham læse noget, de havde skrevet. Fremmede brokker kunne han bandlyse fra deres sprogbrug, men han kunne ikke rigtigt stille noget op imod sammenfald i udtalen af *í* og *ý* eller udbredelsen af den 'skammelige' udtale af *hv* som *kv*. Hans stærke uvilje mod nyudviklinger i sproget forekom mig at være inkonsekvent, fordi han samtidig anerkendte spro-

genes kontinuerlige udvikling. Han har skrevet, at Snorri Sturlason i 1200-tallet ville være blevet lige så pinlig berørt af at skulle lytte til Egill Skallagrímssons 900-tals sprog som af at høre nutidens islandsk.

Det var ikke kun det islandske sprog, Jón havde respekt og fornemmelse for. Han talte et smukt dansk, dog med umiskendelig islandsk accent, og med de fleste gæster på instituttet talte han deres respektive modersmål: norsk, svensk, færøsk, engelsk eller tysk. Bidrag til festskrifterne blev gerne skrevet på fødselarens eget sprog. Jóns engelsk var elegant og hans engelske ordforråd imponerende stort. Jeg har tit måttet gribe til ordbogen for at slå nogle af de mere udsøgte af hans engelske gloser op. Den engelske professor Peter Foote har fortalt mig hvordan Jón, efter at have tilbragt en søndag på sit hotelværelse i London med at skrive et langt digt på engelsk, var fuld af beundring for Peters evne til formfuldent at bestille te og ristet brød på det samme sprog. For eventuelle forslag til rettelser i skriftlige indlæg på engelsk var Jón altid taknemmelig – sommetider endda ligefrem begejstret over hvor smukt engelsk kunne lyde.

Jón underviste i islandsk sprog og kultur for både hovedfags- og konferensstuderende i over fyre år, og hans publikationsliste afspejler hans alsidige kendskab til og beskæftigelse med flere discipliner inden for faget. Leksikografi var et emne han tog op til behandling flere gange. Hans tidlige monografi om Oddur Gottskálkssons bibeloversættelse afsluttes med en lang ordliste, der nu fungerer som et tillæg til Fritznerns store ordbog, og nogle af hans senere afhandlinger berører forskellige islandske ordsamlinger fra 18. og 19. århundrede. Jón bebrejder en af de tidlige leksikografer 'hans tendens til at hengive sig til etymologiske spekulationer'. Der er ikke noget spekulativt ved Jóns egne definitioner, men hans glæde ved at beskæftige sig med ord skinner igennem det lidt tørre stof. Han beskrev engang den glæde over sprogets rigdom på udtryksmidler, der fornemmes af enhver, som har lært at læse et leksikon.

Andre discipliner beskæftigede Jón sig med mere perifert men dog altid med skarpsindighed. Dialektologien kunne bidrage til at stedfæste håndskrifter hvis oprindelse ikke kendtes. Navneforskningen kunne afsløre den nationale baggrund for den nordiske heltedigtning. En tolkning af en runeindskrift førte ham til en formodning om, at klagesange som Egill Skallagrímssons 'Sonatorrek' også blev dyrket i forntidens Sverige.

Jón Helgason skrev to generelle værker om litteraturhistorie: *Norrøn litteraturhistorie* i 1934 og *Norges og Islands Digtning* i serien *Nordisk Kultur* i 1953. Desuden udgav han to bind med tekst og fyldige, eller snarere: udtømmende, kommentarer på islandsk til fem eddadigte i 1962 og 1967.

Under læsningen af de bind mærker man, at han var fuldstændig fortrolig med edda- og skjaldedigtningen og naturligvis var klar over den mangelfulde overleverings betydning for tolkningen. For at lette danske læsers forståelse for digtenes kvaliteter oversatte han prøver på dem til danske vers – med effektiv udnyttelse af bogstavrim og versfødder, der minder om originalens. Også Saxos latin oversatte han til vers på dansk. I hans islandsksprogede eddaudgaver findes der oversættelser fra latin, oldengelsk og oldhøjtysk til islandske vers.

Disse to eddaudgaver har fået en stor læserkreds i Island, men Jón Helgason er nok bedst kendt i sit hjemland som en af århundredets betydeligste islandske digtere. En digtsamling *Úr landsuðri* (Fra sydøst) udkom i 1939, og der har været flere reviderede udgaver siden da, mens to bind med oversættelser af udenlandske digte udkom i 1962 og 1976. En samlet udgave af Jóns digte udkom i november 1986. Digtene, der er fast forankret i den gamle, strengt klassiske islandske poetiske tradition, handler om land og folk, liv og død, kærlighed og frygt. Digtet 'På kattens fødselsdag' taler direkte til alle, der ligesom Jón elsker og beundrer kattens skønhed og respekterer dens selvstændige væsen, mens digtet 'I den arnamagnæanske samling' er en blændende beskrivelse af den følelse af samhørighed med de gamle skrivere, der rammer forskeren, der dag efter dag sidder bøjet over de brunede håndskrifter – en følelse, der deles af forskeren med baggrund i storbyernes larm og trængsel, men som må have været helt overvældende for en forsker som Jón, der er opvokset i islandske omgivelser, der ikke havde ændret sig meget siden middelalderen. Jeg vil aldrig glemme det indtryk som Jóns digt 'Vejstykker', der tager sit udgangspunkt i Islands stednavne og de dertil knyttede sagn, gjorde på mig, da jeg læste det første gang på en udstilling i Nordens Hus i Reykjavík, illustreret med Bragi Ásgeirssons stemningsfulde billeder.

Jón Helgason kunne virke noget reserveret. Han sagde engang, at 'danskere har lettere omgangsformer [end islændingene] og kan blive ved med at snakke om ingenting, medens islændingene kan tie sammen i dagevis'. Og der var dage, hvor han tav. Han kunne sommetider være noget skarp i sin kritik af studerende og yngre kolleger, og mange har følt sig slået helt ud af bemærkninger, der vistnok fra hans side var ment som milde bebrejdelser. Han kunne også være hård i sin kritik af forskellige forgængere. Torfæus og Hans Evertsson Wium kritiseres begge for ubetænksomt at have efterladt deres kragetæer på de gamle håndskrifter de benyttede, og Jón gjorde sig lystig over Guðbrandur Vigfússons tilbøjelighed på sine ældre dage til at henfalde til selvforherligelse. Samtidigt

anerkendte han dog værdien af Guðbrands indsats som udgiver i en tid uden ordentlige kataloger og mulighed for lån af håndskrifter eller adgang til fotografier. Det er et gennemgående træk ved hans bedømmelse af ældre udgivervirksomhed, at han har forståelse for de vanskeligheder, under hvilke arbejdet var blevet udført, og han prøver gerne at finde forsonende momenter i sine forgængeres værker. Han viste også storsind over for de mindre dygtige skrivere. De havde i det mindste været energiske. Og han tilgav de islandske bønder, der havde læst håndskrifterne uden først at have vasket hænder. Det var som om han satte større pris på de røgbrunede og fedtplettede håndskrifter, der var blevet læst igen og igen på Island gennem århundreder end på de liljehvide pragtværker, der var blevet ført ud af Island på et tidligt tidspunkt til en hensygnende tilværelse i ubemærkethed i en rigmands bibliotek. Skønheden ligger i indholdet og ikke i udstyret, mente han. Endelig vil jeg ikke glemme hans medfølelse med de talløse sorgfulde køer, hvis kalve måtte lade livet for at levere skind til de store pergamenthåndskrifter.

Når det drejede sig om at vejlede og rådgive ældre studerende eller yngre udenlandske videnskabsmænd, skyede Jón ingen anstrengelser. Han har tilbragt mange timer på sin foretrukne arbejdsplads i Proviangården – en hård bæk på trappeafsatsen hvor der ikke var rygeforbud – fordybet i andre folks arbejde. Han var fantastisk tålmodig og udviste den samme udholdenhed og nidkærhed i sit rådgivningsarbejde som i sin forskning. Mange er de elever som han på denne måde har fået til at dele sin begejstring for – eller nærmest beruselse i – håndskrifter, en begejstring, der så har kunnet bære dem frelst igennem mange års træls slid. Jón holdt så godt som aldrig ferie. Han kunne finde på at gennemlæse en studenteropgave juleaftensdag, at undervise et lille hold konferensstuderende tredje juledag, og at benytte receptionen i anledning af sin 70-årsdag til at træffe en aftale om oversættelse til engelsk. Han var dog på ingen måde nogen lyseslukker. Han kunne fortælle morsomme historier uden at fortrække en mine så, at tilhørerne var ved at flække af grin. En festlig stemning bredte sig over instituttet hver gang, der var det mindste at fejre – udgivelse af en bog, ankomst af noget korrektur, en fødselsdag, en hjemkomst fra en rejse. Helt professionelt har han optrådt som entertainer i en populær nordisk TV-quiz produceret i Stockholm i 1964. For unge islændinge i København var Jóns hus åbent som et andet hjem. Under anden verdenskrig, hvor forbindelsen mellem Danmark og Island var afbrudt, betød Jón og Þórunns gæstfrihed umådelig meget for de unge islændinge, der var afskåret fra deres egne familier.

Jón koketterede med at være upraktisk, men den første undervisning, jeg fik af ham, var faktisk i at lave kaffe i instituttets diminutive troglodytkøkken. Han skrev godt og hurtigt på skrivemaskine, og han var en sand kunstner med saks og lim, når det drejede sig om at oplæbe tekst og varianter til trykkeriet. Han klarede også tilværelsen i hjemmet alene i flere år efter at hans første kone Þórunn døde i 1966. I 1975 blev han gift med Agnete Loth, og de havde den store glæde at samarbejde om flere forskningsprojekter. Jón fortsatte med at komme regelmæssigt på Det arnamagnæanske institut efter sin pensionering i 1970. Flere bøger og artikler blev udgivet i denne periode, og Jón var i fuld gang med mange spændende projekter, da han rantes af et hjerteanfald i februar 1985. Han overvandt aldrig følgerne af dette anfald, og han døde den 19. januar 1986. Forhåbentlig vil flere af hans ufuldendte arbejder nå at blive gjort trykklare. Agnete Loth tager sig kærligt og kyndigt af hans efterladte papirer. I 1986 udkom det andet bind af Jóns udgave af Bjarni Thorarensens breve. Det første bind udkom i 1943, og Jón arbejdede videre med brevene i somrene 1945, 1948 og 1949, men hans mange andre opgaver levnede ham ikke tid til at fuldende arbejdet, og det var først i de senere år, at han igen begyndte at beskæftige sig med Bjarnis breve. Udgaven var ikke helt færdig ved Jóns død, men Agnete Loth har lagt sidste hånd på den. Bogen blev udgivet af Hið íslenzka fræðafélag i København, som Jón var formand for fra 1930 til sin død, på Bjarnis 200-års fødselsdag den 30. december 1986. Samtidig kom der et fotografisk genoptryk af det udsolgte første bind.

Jóns digt 'I den arnamagnæanske samling' har en noget pessimistisk slutning. Hvis man spørger, siger han, hvad jeg har brugt min tid til, bliver svaret 'et fåtal af linier på gulnende blade'. Alt er forgængeligt – pergamentet mørknes, ordene udviskes og glemmes, gravstenen revner, skrifter blæses for vinden og selv de knuder, vi har bundet forsvarligt, opløses. Så længe, der forskes i islandske håndskrifter, vil Jóns livsværk dog ikke blive glemt. Ligesom hans åndsfælle Árni Magnússon huskes, fordi han som samler forstod, at også beskadigede og fragmentariske håndskrifter var værd at bevare for fremtiden, så vil Jón huskes som foregangsmanden, der har demonstreret, hvordan selv det yngste papirhåndskrift og det værst beskadigede membranfragment kan vise sig at være af uvurderlig betydning for etablering af en kritisk tekst. Hans erkendelse af nødvendigheden af at inddrage samtlige håndskrifter i undersøgelsen kombineret med hans aldrig svigtende stringens sikrer ham en hædersplads blandt hans berømte islandske forgængere.

Æret være hans minde.

Jón Helgason. Bibliografi 1919-1969 udarbejdet af Agnete Loth udkom i København i 1969. Et supplement 'Jón Helgason, Bibliografi 1969-1979' af Karen Thuesen og John Tietze udkom i *Opuscula VII*, Bibliotheca Arnamagnæana XXXIV, København, 1979.

*Supplerende bibliografi over Jón Helgasons skrifter, 1980-1986,
ved Agnete Loth*

- 1980 Athuganir Árna Magnússonar um fornsögur. – Gripla, Vol. IV: 33-64.
Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XII (The Sagas of Ywain and Tristan and other Tales. AM 489 4to, edited by Foster W. Blaisdell). Cph. 26 s. + 124 facs.
Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XIII (Catilina and Jugurtha by Sallust and Phalaris by Lucan in Old Norse: Rómverjasaga. AM 595a-b 4to, edited by Jakob Benediktsson). Cph. 24 s. + 78 facs.
- 1981 Íslensk Fornkvæði. Íslandske Folkeviser, VIII (Editiones Arnamagnæanæ, Series B, Vol. 17). Kbh. X + 280 s. [sidste bd. af udgaven]
Salfastar sveigar. – Specvlvm Norroenvm. Norse Studies in Memory of Gabriel Turville-Petre. Odense: 185-187.
- 1982 Greifi úr Svíþjóð og bragsmiðir af Íslandi. – Eldur er í norðri. Afmælisrit helgað Sigurði Þórarinssyni sjötugum 8. janúar 1982. Rvk: 187-192.
Ólafur Jónsson Balbir Gesell. – Gripla, Vol. V: 208-215.
Lagfæringar og viðaukar við áður prentuð rit. – Gripla, Vol. V: 315-317.
Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XIV (The Great Sagas of Olaf Tryggvason and Olaf the Saint. AM 61 fol., edited by Ólafur Halldórsson). Cph. 32 s. + 282 facs.
- 1983 Ansa mér móðir. 23ji pistill Fredmans. – Sigurður Þórarinsson, Bellmaniana. Rvk.: 79-83.
Svo endar hver sitt ævisvall. 21sti söngur Fredmans. Borðsöngur. – Sigurður Þórarinsson, Bellmaniana. Rvk.: 89-91.
- 1984 Et fragment av Kongspeilet. – Festskrift til Ludvig Holm-Olsen på hans 70-årsdag den 9. juni 1984. Øvre Ervik, 124-141, 1 facs.
Leiðréttingar. – Gripla, Vol. VI: 308.
- 1985 Bækur og handrit á tveimur húnvetnskum höfuðbólum á 18du öld. – Landsbókasafn Íslands. Árbók 1983. Rvk.: 5-46.

Sylloge Sagarum. Resenii Bibliotheca. Vatnsstyrna. – Opuscula, Vol. VIII (= Bibliotheca Arnarnagnæana, Vol. XXXVIII): 9-53.

Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XV (Codex Trajectinus. The Utrecht manuscript of the Prose Edda, edited by Anthony Faulkes). Cph. 22 s. + 116 facs.

1986 Kvaðabók. Rvk.: 248 s. [Samlede digte, posthum udg.; v. Agnete Loth]

Bjarni Thorarensen, Bréf. I-II. Safn Fræðafélagsins um Ísland og Íslendinga. Gefið út af Hinu íslenzku Fræðafélagi í Kaupmannahöfn. XIII-XIV. Bindi. Kpmh. VIII + 315 s., XXXII + 461 s. + 2 ill. [Bd. I fotogr. optryk af udg. 1943; bd. II posthum udg.; v. Agnete Loth]